Poštnina plačana v gotovini **Leto LVIII.** V Ljubljani, v sredo, dne 4. junija 1930 **Št. 127** 1. izdaja **St. 2 Din**

Naročnina
Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov i stolp. petit-vrsta mali oglasi po 1·50 in 2 D, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po 3 in 4 Din, v uredniškem delu vrstica po 10 Din
Pri večjem naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo — Uredništva telefon št. 2050, upravništva št. 2992

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 — Čekovni račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349 za inserate, Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Bolgarske zadeve

Sofija, maja 1930.

Zarota vojaških in intelektualnih krogov, ki je dne 9. junija 1923 strmoglavila Stambolijskega, je imela vrlo važne posledice za razvoj bolgarske notranje politike, Vlada, ki so jo zarotniki v tistih burnih časih postavili na krmilo, je imela povsem nadstrankarski značaj. Cankov, ki je bil predsednik, je tedaj prvič stopil v politično življenje. Dotlej je bil univerzitetni profesor in je predaval narodno gospodarstvo. Ni povsem nevažno poudariti, da je bil Cankov simpatizer agrarne stranke, ki je kot taka ob padcu Stambolijskega stopila v ozadje. Ostali člani vlade so takisto bili v političnem življenju tedanje Bolgarske skoraj neznani. Ta interimska vlada — vsaj zarotniki, ki so jo poklicali v življenje, so jo smatrali za tako — je vendar ostala nepričakovano dolgo na krmilu, kajti po treh mesecih vladanja je Cankov odkril v sebi sposobnosti, ki da jih mora izrabiti v dobrobit svojega naroda. Tako je započel z ustanavljanjem nove stranke, ki se je najprej imenovala Naroden zgovor, a se je že kmalu preoblikovala v Demokratičeski zgovor, katera stranka je dejansko še danes na vladi. V Demokratičeski zgovor ministrskega predsednika Cankova so vstopile: stara demokratska stranka, združeni Narodnjaki in Progresisti ter radikalni demokratje. A kmalu je izstopil iz te stranke Malinov, šef demokratov, s svojimi prijatelji, dočim sta ostala Ljapčev in Molov še nadalje in do danes člana Demokratičeskega zgovora. Izstopil pa je istočasno Kostrukov z radikali, tako, da so nazadnje ostali v stranki kompaktno le še Narodnjaki in Progresisti.

Cankov, ki je bil ves zaposlen z oblikovanjem svoje stranke, ni opazil pravočasno, da je strmoglavljena agrarna stranka v zvezi s komunisti pripravljala vstajo, ki je v septembru leta 1923. izbruhnila. Cankov jo je mogel zadušiti le z velikim krvoprelivanjem, ki je trajalo nekaj tednov in zahtevalo na stotine nedolžnih žrtev. Sledeče leto, 1924., je poteklo v znamenju neprestanih nemirov. Notranjih reform vlada ni mogla podvzeti in razpoloženje med ljudstvom se je čezdalje bolj izražalo zoper vlado. Ko je bil 14. aprila 1925 izvršen pri Araba Konaku atentat na cara Borisa, in ko je dva dni za tem eksplodiral med žalno službo božjo za od komunistov umorjenim generalom Georgievom v cerkvi Svete Nedelje peklenski stroj, je postalo ljudsko razpoloženje napram vladi še bolj ostro. Izkazalo se je tekom procesa, da je bila organizirana teroristična akcija z moskovskim denarjem in tudi s strani emigrantov. Tako je postal začetkom l. 1926. položaj za vlado Cankova nevzdržen. O profesorju Cankovu ni govorilo ljudstvo drugače kot da je nesreča za deželo in da je vsako pomirjenje v notranjosti države brez izpremembe kabineta nemogoče.

Dne 3. januarja 1926 je stopil na mesto Cankova sedanji ministrski predsednik Ljapčev, ki je član Demokratičeskega zgovora kakor Cankov. — Ljapčev je postavil popolnoma nov kabinet in se oprijel svojega dela s čvrsto roko, kar je bilo kmalu čutiti. Prenehala so mahoma nasilstva političnega značaja in ljudstvo mu je polagoma začelo zaupati.

Pojavile so se pa tedaj gospodarske in finančne težkoče. Poleg drugih, splošno evropskih razlogov, so bili v Bolgariji razlogi za finančno propadanje dežele zlasti še v notranjih nemirih, ki so požrli ogromno državnega denarja in izčrpali denarno moč države: le koliko je šlo denarja v korupcijske namene — saj je korupcija istočasen pojav z vsakim revolucionarnim pojavom! In na kraju se je kajpada pokazala gospodarska kriza v vsej svoji goloti. Vprašanje makedonskih beguncev, katerim je morala država brezplačno odstopati javna (občinska, državna) zemljišča — naselilo se jih je pol milijona, večinoma siromašnih ljudi — je postalo prav tako akutno in posojilo, ki ga je Ljapčeva vlada dobila v ta namen pod protektoratom Društva narodov, je pomenilo novo breme za državo in za begunce same. Drugo posojilo, namenjeno stabilizaciji valute, je prav tako usodno zadelo narodno gospodarstvo. S temi momenti je postala kriza še bolj občutna in kmalu so se pokazale tudi njene politične posledice.

Tako je prišlo do novega nezadovoljstva z vlado in začel se je razkroj vladajočega Demokratičeskega zgovora, kajti člani stranke so se razcepili v pripadnike Ljapčeva in Cankova.

Cankov, ki je po svojem odstopu od ministrskega predsedstva v korist Ljapčeva postal predsednik Sobranja, je začel nastopati proti vladi, izrabljajoč svoje sposobnosti in svoje znanje v narodnem gospodarstvu. Javno je začel dokazovati, da je nastala kriza kot posledica napačne gospodarske politike Ljapčeva. V svojem organu »Luč« je napadel Ljapčeva in finančnega ministra Molova, češ, da more le temeljit preobrat v sistemu in dalekosežna reforma gospodarske prakse rešiti deželo. Dalje je Cankov napadel vlado, da trpi v okrožju Petrič (bolgarska Makedonija) samovlado revolucijonarjev, ki se ponašajo kot samostojna država v državi. S tem je bilo nekako uradno potrjeno, kar je belgrajska vlada že davno očitala Bolgariji, da namreč v Gornji Džumaji ne vlada car Boris, marveč Vanča Mihajlov, vodja makedonstvujuščih.

S temi argumenti se je postavil Cankov zoper Ljapčeva v namenu, da izzove krizo kabineta in da se zopet sam dokoplje do vlade. S tem pa je Cankov tudi pokazal, da je naklonjen jugoslovanskim težnjam. Odpor proti Cankovu s strani javnosti, ki je od nekdaj zastrupljena z averzijo proti Jugoslaviji, je gotovo očividen in morda ni pretirano domnevati, da je fiasko njegovega nastopa v poslednji kabinetni krizi v veliki meri posledica tega njegovega obnašanja.

Kakor je znano, je reorganizacija Ljapčevega kabineta ohranila predsedniku in finančnemu ministru Molovu dotedanji položaj, a Cankov je prevzel ministrstvo prosvete. Jasno je, da s tem grajani defekti delovanja vlade niso odpravljeni. Tudi pomirjenje med obema skupinama vladajoče stranke nikakor ni iskreno, dasi ima na zunaj tak videz. Kritično stanje vlade nikakor ni odpravljeno in trdovratno se še širijo govorice o koaliciji Ljapčevega krila Demokratičeskega zgovora z nacionalnimi liberalci (stranko, ki je vladala v času vojne).

Provizoričnost sedanje rešitve krize je očividna. Heterogenost elementov, ki so združeni k skupnemu delu v novem kabinetu, vsebuje prikrit eksploziv in ne bi bilo nič čudnega, če bi že kmalu javno izbruhnila nova nesoglasja v bolgarski vladi.

s. š.

Fašizem je vznemirjen in povdarja svojo - miroljubnost

Pariz, 3. junija. Mnenje, ki ga je izrekla tukajšnja politična javnost takoj po Mussolinijevih govorih, se je izkazalo kot pravilno: **bili so enostaven bluff.** Fašistična politika izsiljevanja koncesij od Francije po žvenketanju s sabljo ni dosegla svojega namena. **Zato je zdaj v Rimu nastopila naravna depresija,** ki se izraža v tem, da je fašističen tisk prešel iz bojevitega tona, ki je klical na mejdan ves svet, v pritoževanje nad zapadnim in vzhodnim sosedom, ki se nista po »ducejevih« govorih dala oplašiti.

Direktor italijanskega tiskovnega urada je uporabil priliko, ki se mu je nudila po kričavih »odkritjih« komunistične »Humanité«, da otvori po fašističnih listih serijo člankov, v katerih Italija dolži Francijo, da ne očituje tiste miroljubnosti, ki je v interesu Evrope. Toži nad velikimi vojaškimi vajami na kopnem, v zraku in na morju, ki so se vršile na črti Toulon—Korsika—Tunis z namenom izkrcanja v Bougieu in katerim so prisostvovali na križarki »Duquesne« maršal d'Esperey, šef glavnega generalštaba mornarice, admiral Violette in viceadmiral Boisanger; nadalje se pritožuje, ker je v istem času šef generalnega štaba armade Weygang bil v Nici in ker je vojni minister Maginot inspiciral z desetorico generalov obrežne utrdbe v Toulonu. Ni Rimu po volji tudi, da se je g. Maginot potem podal v Alžir, da inspicira tamošnjo obrežno obrambo in govori na kongresu bojevnikov.

Največ nervoznosti pa so povzročile v Rimu manifestacije prisrčnega zavezništva med Francijo in Jugoslavijo, tako da je dobil znani »specialist« v tej stroki, g. Virginio Gayda, nalog, da otvori proti temu časnikarski ogenj v stolpcih »Giornale d' Italia«. Gosp. Gayda je imel namen »opozoriti Evropo na bojevitega duha«, ki se po njegovem mnenju kaže iz pojavov francosko-jugoslovanskega pobratimstva v zadnjem času, v resnici pa so njegova izvajanja naznanila povsod vtis, da se g. Virginio Gayda — boji, kar absolutno ni v skladu z znanimi bojevitimi fanfarami fašističnega časopisja, ki so v maju mesecu pretresale Italijo in evropski zrak. Najbolj se vznemirja Italija, pravi Gayda, nad navdušeno pohvalo, ki jo je izrekel gosp. Loucheur jugoslovanski vojski v Belgradu, kar se je v Parizu sprejelo s tem prisrčnejšim smehljanjem, ker potovanje g. Loucheurja ni imelo niti najmanjšega vojaškega značaja, ampak je prišel slučajno ob času, ko je kraljeva garda praznovala svojo običajno slavo, ob kateri je g. Loucheur izrekel častnikom in moštvu nekaj prisrčnih besed pohvale in zaslužnega priznanja. To in pa vse drugo, nad čemer se g. Gayda topogledno bridko pritožuje, ni niti senca napram vojaškim paradam in revijam, ki so se vršile maja meseca v Italiji s primernimi nagovori »duceja« ter pozivi na največje žrtve in pripravljenost za vsak trenutek ter z odkrito napovedjo skorajšnjega pohoda **»rimskih orlov do najdaljnejših mej na vzhod in na jug, ki jih je nekdaj zavzemal rimski imperij«** (kar je g. Mussolini ponavljal v svojih nagovorih na posamezne polke po vseh milanskih vojašnicah, ki se pa niso objavili, so pa tu kljub temu dobro znani).

Gosp. Gaydi pa sekundira v enakem licemerskem in vse kaj drugega ko junaškem tonu ostali fašistični tisk. »Gazetta de Popolo« n. pr. piše, da »napoleonovski načrti francoskih generalov, ki sedaj plovejo po Sredozemskem morju, stoje v flagrantnem protislovju z Briandovo spomenico o Panevropi, ki pa se ne da diktirati z nabasanim revolverjem v roki« — pri čemer pa ta list pozablja, da je še nedavno on sam ponavljal iz Rima napovedano geslo, **da bo le »zmagoslavni novi Rim svetu diktiral mir in postavo«**, čeprav zdaj trdi, »da Italija nima agresivnih namenov ter ne misli na nobeno hegemonijo v Evropi!«

Spričo tega je umevno, da je Quai d'Orsay tudi znane izjave Mussolinijevega brata Arnalda v »Popolo d' Italia«, tičoče se Briandove spomenice, sprejel tako, kakor neresna politika novejšega kurza v Italiji zasluži. Gosp. Arnaldo Musolini meni, da bi se mogla Evropska unija ustvariti le, če se revidirajo **nekatere** določbe mirovnih pogodb po vojni, to se pravi, italijanske povojne meje so nedotakljive, pač pa naj Francija in njeni zavezniki doprinesejo žrtve, da bodo zadovoljeni najnovejši prijatelji Rima. To napravlja tu tem večji vtis neresnosti fašistične internacionalne politike, **ker je znano, da je Rim na vprašanje, ali bi vrnil Južne Tirole Nemčiji, odgovoril, da o tem sploh ne diskutira.** Kako misli potem zadovoljiti Nemčijo, ki vrhtega ne more računati tudi ne na to, da bi se Italija zavzela za izpremembo poljsko-nemške meje!? In če misli Rim sprožiti vprašanje madjarskih meja, kaj pa ozemlje južno od Drave in slovansko Primorje. Vse to so problemi, o katerih snoparski režim sam dobro ve, da so med seboj v neločljivem koneksu, **radi česar se tudi najnovejša parcijelna revizionistična politika palače Venezia smatra tu kot bluff številka II.**

Odgovor, ki ga bo Francija dala na to, je tisti, ki ga je že dal g. Tardieu v Dijonu: **da bo mirno, zavedajoča se svoje moči, delala dalje na solidarnosti, ureditvi in uravnovešenju Evrope.**

Simpatični nastop novega nemškega poslanika

Belgrad, 3. jun. m. Danes je Njeg. Vel. kralj **sprejel v prvo nastopno avdijenco novega nemškega poslanika von Hasela, ki je pri tej priliki izročil svoja poverilna pisma.** Po tej nastopni avdijenci je von Hasel sprejel časnikarje in jim dal tole izjavo:

»Ta prihod na Balkan predstavlja za mene vrsto zanimivosti. Nikdar nisem še z nogo stopil na Balkan. Niti do Pešte nisem prišel. Praga in ves bližnji vzhod so mi neznani, četudi sem dobro poznal Kitajsko in Japonsko, koder sem potoval že s 24. letom in kjer sem bil zaposlen kot mlad sodnik. Italijo, Španijo in severne države sem doslej poznal iz svojega delovanja v Evropi.

Pred prihodom v Belgrad sem prebival 3 in pol leta v Kopenhagenu. Zelo iskreno lahko povem, da mi je bilo žal, ko sem zapuščal to mesto. **Toda tudi novo mesto sem sprejel z radostjo, prepričan o njegovi veliki važnosti in prepričan, da bom nadaljeval v istem duhu zbližanja, ki so ga z uspehom vodili moji predniki.**

Jugoslovanski narod se visoko ceni v Nemčiji. Ravno Srbi uživajo velike simpatije radi svojih uspehov v vojni. Tudi to je element zbližanja. Dobri odnošaji med Jugoslavijo in Nemčijo so važen činitelj v razvoju Evrope in srednje Evrope in mnogo pomenjajo.

Lojalna in korektna manjšina, ki jo imamo v vaši državi, izvršuje dolžnosti nasproti državi, ki ji pripada. Obstoj te manjšine je lahko koristen za medsebojno zbližanje. Doživel sem, kako je tako pojmovanje manjšine imelo lahko plodonosne posledice v razvoju odnošajev med Dansko in Nemčijo.«

Izseljeniški dom se zrušil

Pod razvalinami pokopanih okrog 40 izseljencev

Milan, 3. junija. y. Včeraj zvečer se je skoro popolnoma porušil veliki mednarodni izseljeniški dom v genovskem pristanišču. Poslopje ima pet nadstropij in stoji blizu kolodvora. Pod razvalinami je pokopanih mnogo izseljencev. Računa se, da je med njimi **več mrtvih in nad 50 ranjenih.** Včeraj je tam prenočevalo 250 oseb raznih narodnosti večinoma južnih Italijanov in Arabcev. Nenadoma se je podrl vogel velike spalne dvorane v tretjem nadstropju in pokopal pod seboj mnogo spečih, dočim so drugi zbežali v divji paniki. Gasilci, pristaniška milica in policija so takoj začeli z reševalnimi deli ter so rešili več ranjencev. Ko so hoteli podpreti nepoškodovani del spalne dvorane, se je mahoma podrl drugi del hiše in jo zavil v neprodirno temo ogromnega oblaka prahu, ki je onemogočal rešilna dela. Do polnoči so potegnili izpod razvalin prve tri mrtvece. Pri drugi katastrofi so bili ranjeni tudi poveljnik gasilcev inž. Rolando, en gasilec, dva policista, en miličnik in en mornar. Izpod razvalin so vso noč slišali stokanje ranjencev in njihove klice na pomoč v francoskem in arabskem jeziku. Milanskim in genovskim listom je bilo poročanje o nesreči prepovedano.

Milan, 3. junija. x. Žrtve nesreče so povečini armenski, arabski, poljski in sirski izseljenci. Nekatere so morali s silo odstraniti od mesta nesreče, ker so iskali pod ruševinami svojce. Dosedaj **pogrešajo okoli 40 oseb,** vendar ni znano, koliko jih je pod razvalinami in koliko jih je zbežalo pri prvi katastrofi. Večina ranjenih je iz inozemstva, med njimi tudi Madjari in Poljaki. Velike prekomorske paroplovne družbe so najbrže odgovorne za škodo, ker so v tem poslopju namestile svoje potnike tretjega razreda, kjer so jih pred vkrcanjem pregledovali zdravniki, in so se tam vršile ostale predpisane potniške formalnosti. Poslopje je bilo staro in v slabem stanju. Še v zadnjem trenutku so se vršila na stavbi razna popravila. Reševalna dela pa so danes ustavili, ker je nevarnost, da se bo podrl še ostanek hiše. Iz previdnosti so dale oblasti izprazniti tudi sosedne hiše, med njimi tudi karabinjersko vojašnico.

Nadškof Bauer v Belgradu

Belgrad, 3. jun. m. **Sem je prispel zagrebški nadškof dr. A. Bauer, da intervenira na merodajnih mestih v raznih zadevah katoliške cerkve. Danes je obiskal ministra za šume in rude dr. A. Korošca.**

Trboveljska bo letno dobavljala 600.000 ton

Belgrad, 3. junija. m. Kakor smo že v nedeljski številki poročali, se je dosegel med upravo drž. železnic in zastopniki rud. podjetnikov sporazum glede nabave premoga in sicer za eno leto. Vsi zastopniki so popustili državi 6 odstotkov, kar je zelo veliko in sicer so najpreje popustili zastopniki rudnikov v Srbiji. Državne železnice potrebujejo mesečno približno 160.000 ton premoga. Teh 160.000 je takole razdeljenih: 50.000 ton dobavlja TPD, 57.000 ton državni rudniki, približno 30.000 ton mali rudniki iz hrvatskega Zagorja in predvsem iz Srbije. TPD bo z ozirom na to na leto dobavljala 600.000 ton premoga državnim železnicam.

Obsedno stanje na Malti

London, 3. jun. x. *Angleška vlada je dala guvernerju na Malti, lordu Stricklandu pooblastilo, da razglasi nad Malto izjemno stanje, da bo s tem lažje pobijal rovarjenje proti Angliji.*

Vstaja v Cirenajki

Rim, 3. jun. y. V Cirenajki je zopet izbruhnila gverilska vojna. Voditelj vstašev je Omer al Muhtar, katerga pristaši so vjeli in pobili neko italijansko patruljo. Kolonialne čete in črnosrajčniki so bili poslani proti vstašem, katerih taborišča bombardirajo italijanska letala. Vlada je uvedla novo vrsto izrednega sodišča, tako zvane zračne tribunale kot vojna sodišča, ki letajo z letali od taborišča do taborišča in so do sedaj izrekla nad vstaši trideset smrtnih obsodb.

Schumy demantiran

Dunaj, 3. junija. AA. Korbiro objavlja demanti vlade, ki ž njim izjavlja, da minister Schumy ni govoril v Knittelfeldu, kakor so poročali listi, in da ni navajal vsebine zakona o razorožitvi. Minister Schumy je očrtal samo glavne misli tega zakona in ni omenil, da namerava vlada ustanoviti milico. O tem so govorili drugi govorniki.

Komunistična vstaja na Koreji

London, 3. junija. x. »Exhange Telegraph« poroča, da prihajajo vznemirljiva poročila, po katerih je v severni Koreji pri mandžurski meji izbruhnila velika komunistična vstaja. Vlada ne izdaja nobenih podrobnejših poročil, izjavlja pa, da popolnoma obvladuje položaj.

Vatikanska politika in nove države

Jugoslovanski katoličani in prav posebno mi Slovenci, smo morali v naši novi narodni državi izpiti nekatero grenko čašo očitkov in sumničenj, češ da smo kot zavestni pripadniki katoliške cerkve v službi vatikanske politike, ki je novim slovanskim državam odločno sovražna. Reklo se je, da so katoliške težnje s težnjami naše narodne države nezdružljive. Vse nasprotno dokazovanje se je odbijalo ob duhovih, obremenjenih z davnimi predsodki in zato resnici težko pristopnih. Ti predsodki so se le polagoma in neradi umikali pred nepobitnimi dejstvi in popolnoma še nikakor niso izginili. Zato s tem večjim zadoščenjem beležimo izjave, ki jih daje o vatikanski politiki glede novih slovanskih narodnih držav tuj, nesumljiv vir — bivši madjarski poverjenik za cerkvene stvari g. Adam Persian. Izjave posnemamo po članku agencije »Bulletin Tchecoslovaque«, ki slove:

Eden glavnih očitkov, ki so jih v prvih letih obstoja naše republike naperjali proti cerkvi nasprotniki katoličtva, je bila trditev, da dela Vatikan z vsemi sredstvi proti državam naslednicam avstrogrske monarhije, in prav posebno proti Češkoslovaški. Zaman so katoličani odgovarjali, da Cerkev pač nima nikakega interesa, da bi vezala svojo usodo z usodo propadlih monarhij in da je bil Vatikan med prvimi, ki so priznali češkoslovaško republiko in da je stopil z njo nemudoma v diplomatske zveze. Ko se je potem med Češkoslovaško in Vatikanom sklenil sporazum, je bilo konec teh legend, s pomočjo katerih so nasprotniki katolicizma predstavljali Rim kot tradicionalnega nasprotnika češkega naroda. V tem je pa v madjarskem bratislavskem dnevniku »A Nap« g. Adam Persian, bivši poverjenik za cerkvene zadeve na Madjarskem, objavil izčrpno študijo o vatikanski politiki v Srednji Evropi. V njej je g. Persian objavil nekatere, doslej neznane dokumente o odnošajih med Vatikanom in Češkoslovaško. Njegovo pričevanje je tem značilnejše, ker je to Madjar, ki zelo dobro pozna cerkveno politiko bivše Ogrske in povojno vatikansko politiko.

G. Persian navaja, da se je začel kardinal Csernoch, primas Ogrske, začasa vojne dogovarjati z voditeljem katoliških Slovakov msgr. Hlinko. Kardinal je Hlinko nagovarjal, naj ne zahteva zedinjenja Slovaške s Češko. Hlinka mu je odgovoril, da vidijo slovaški katoličani oživotvorjenje svojih narodnih idealov samo v zedinjenju Slovaške s Češko. V pismu z dne 15. decembra 1918 priznava kardinal Csernoch: »Slovakov ni več mogoče zadovoljiti z avtonomijo zgornje Ogrske. Oni zahtevajo mnogo več nego avtonomijo. Njihovo javno mnenje zahteva ozko zvezo s Čehi.«

Najzanimivejše pa je, kar navaja g. Persian, kdo je doprinesel, da je Hlinka odločno odbil madjarske ponudbe. Kardinal Csernoch je nekega dne pripovedoval g. Persianu, da msgr. Hlinka ob koncu l. 1919. ni bil več tako navdušen za zedinjenje s Čehi, toda dobil je migljaj, da je dolžnost slovaških katoličanov, da se združijo s Čehi. Ko je Persian vprašal primasa, kdo je dal Hlinki ta nasvet, je kardinal odgovoril: »Rim.«

Nato razpravlja g. Persian o politiki, ki jo vodi sv. stolica v Centralni Evropi nasproti naslednim državam. Da varuje verske interese v teh državah, se je pokazal Vatikan zelo konciliantnega. Upal je, da bodo Slovaki kot religioznejši nego Čehi ohranjevali v Češkoslovaški nekako ravnotežje. Zedinjenje Čehov in Slovakov je imelo torej služiti interesu Cerkve.

Revizionistični madjarski krogi predbacivajo Vatikanu, da ne spoštuje celokupnosti predvojne Ogrske. Ti krogi napadajo Vatikan, ker je sklenil z Romunijo konkordat v času, ko je akcija za izpremembo mirovnih pogodb dobivala vedno več tal. Upirajo se proti ukinitvi škofije v Velikem Varadinu in proti ustanovitvi nove škofije v Trnavi (na ozemlju bivše Ogrske), ker se je to zgodilo brez madjarskega pristanka.

Vsa ta dejstva dokazujejo, tako po pravici zaključuje članek, da sv. stolica ne pozna nobenih drugih interesov razen cerkvenih in da noče služiti svetnim interesom katerekoli države.

Napredovanja poštnih uradnikov

Belgrad, 3. jun. m. Z ukazom ministra za javna dela so napredovali: za Pt. uradnike II. 2.: Tomaž Katolovik, Marija Sajovic, Pavla Ciuha, Rot Pavla, Marija Pakiž, Frančiška Vračnik, Avguština Majncelj, Otokar Galian, Mihaela Tavčar, Kristina Kos, Marija Kuina, Ana Pečirer, Danica Kobal, Kristina Kokalj, Lidija Pečnik, Maja Podboj, Valentin Pernikar, Josip Juranič, Vida Počina, Franc Kalavs, Pavla Andres, Albina Leitgeb, Josip Grizold, Mihaela Hrvat, Marija Maver, Leon Helmih, Alojzija Pišek, Olga Hoffbauer, Rajko Koritski, Otilija Kambič, Marija Mohorčič, Marija Toren, Matija Petrič, Mandica Vratarič, Ernest Fruman, Ivan Vlah, Udir Cecilija, Marija Gregorinčič, Peter Oberding, Vinko Fabjančič, Štefan Jankač, Mirko Bašč, Mirko Kramarič, Viljem Suldner, Ivan Jančigaj, Avgust Kovarnih, Anka Runde, Josip Dvoržak, Josip Hakman, Franc Stanonik, Anton Pavšek, Egidij Mover, Ciril Jelen, Marija Arko, Ana Žgur, Alojzija Rozman, Ana Zore, Marija Bignar, Anka Job, Justina Blinc, Meta Mirnik, Marija Bost, Terezija Sila, Pavla Zabukovec, Zmagoslav Nusleg, Janko Čraj, Ivan Jamnik, Bernard Magdič, Ivan Binter, Alojzija Ceme, Amalija Živko, Marija Korošec, Ana Fabjančič, Terezija Babko, Štefanija Šifer, Antonija Kozelj, Vera Janc, Hilda Čefrer, Marija Gorjanc, Antonija Korče, Pavla Uršič, Magda Lečnik, Lucija Hlebec, Roza Meglič, Ruža Vojska, Helena Dekleva, Elza Novak, Ema Gederer, Olga Podgornik, Ema Triler, Dora Kržan, Antonija Simčič, Marija Bizjak, Olga Prendič, Marija Mozetič, Frančiška Kastelic, Marija Meden, Rafaela Smodič, Marija Globočnik, Borto Herida, Vida Modic, Slava Kele, Pavla Jerh, Antonija Lingej, Olga Moze, Milica Barbarič, Antonija Megušar, Ana Kurent, Karla Rabič, Josipina Makuc, Josipina Šubert, Vladimir Kose, Ana Erak, Božena Andres, Josip Smojver, Marija Šraj, Franjo Polan, Emilija Frank, Josip Uršič. — Za praktične tehnike III. 1. so imenovani: Josip Junek, Ivan Berdaj, Rudolf Merc. — Za arhivarskega uradnika III. 1.: Josipina Rogelj, Leposlava Wolf. — Pri poštni hranilnici, podružnici v Ljubljani za pripravnike III. 4. so imenovani Marija Križ, Martina Gregorič, Vladimir Stepišnik.

Dunajska vremenska napoved: Toplo, k nevihtam nagnjeno vreme ne bo več dolgo trajalo.

Delavski kabinet znova omajan

London, 3. junija. AA. **Ben Turner, minister za rudnike, je podal demisijo.**

London, 3. jun. AA. V spodnji zbornici so nadaljevali razpravo o londonski pomorski pogodbi. Bivši minister Churchill je izjavil dovtipno, da bi morali pogodbo imenovati sporazum za razširjenje pomorskega oboroževanja in da je zato oznaka te pogodbe napačna. Konferenca v Londonu pomeni neuspeh kakoršnega še ni doživela mednarodna konferenca. To pa zategadelj, ker je povzročila med narodi nove napetosti.

London, 3. junija. AA. Spodnja zbornica je zavrnila predlog konservativcev, naj bi se imenovala komisija, ki bo proučila pomorsko pogodbo.

MacDonald med časnikarji

London, 3. junija. AA. Davi je pozdravil imperijalno tiskovno konferenco ministrski predsednik Macdonald, ki je govoril o imperijalnih odnošajih.

Govornik je naglasil, da je to velik in star problem, ki ima rešiti vprašanje sodelovanja svojih posameznih delov imperija.

Individualnost in sodelovanje sta dve koncepciji, ki naj se skupno gibljeta v britske skupnosti. Razvoj posameznih narodov je važen. Nič manje važnosti pa ni ohranitev imperijalne skupnosti.

Nadalje je Macdonald naglasil, da je današnji tisk mogočna organizacija s strahovito bojno in uničujočo silo. Čim večja je sila tiska in njegova mehanična in materijalna organizacija, tem večja odgovornost leži na njem. Ni druge oblike lastništva, ki bi imela večje obveznosti do imperija, kot jih ima tisk v sedanjem trenutku.

Macdonald je končno poudaril, naj državniki in izdajatelji skupno delujejo pri razširjenju zdravega mnenja, idej in idealov.

Pogajanja med Gandijem in indsko vlado

Gandi zahteva dominijon — Bojkot traja dalje

Pariz, 3. jun. x. **Po vesteh »Petit Parisiena« iz Indije so se v Bombayu začela prva oficielna mirovna pogajanja med pristaši Gandija z vlado, in sicer sta se sestala v to svrho predsednik indijske trgovinske zbornice Laljee in za angleške oblasti guverner Sykes. Govori se, da obeta Anglija popolno amnestijo vsem obsojencem, če Gandi opusti svoje nastope proti vladi. Gandi zahteva, da se Indija poviša v dominijon.**

London, 3. jun. x. Včeraj je dospela v London 85 letna Miss Annie Besant, ki je večino svojega življenja žrtvovala za svobodo Indije. V London je dospela zato, da širi tam propagando za indijski dominijon.

Pariz, 3. junija. AA. Iz Nakpura v Indiji poročajo, da je sodišče obsodilo na 2 leti ječe Absiankarja, predsednika kongresnega odbora za osrednje pokrajine, in Jošija za pokrajino Berard. Vrhu tega je bil prvi obsojen na denarno kazen v znesku 1500 rupij, drugi pa na 400 rupij.

London, 3. junija. x. Kongresni prostovoljci v Bombayu so sklenili, da bodo začeli napadati alkoholne točilnice. Včeraj se je v Bombayu postavilo pred trgovske lokale 500 indijskih žensk, da preprečijo prodajo inozemskega suknenega blaga. Veletrgovci soli so sklenili, da štiri mesece ne bodo naročali od vlade nobene soli.

Odkritja o kupčijskih poslih bivše diktature v Španiji

Madrid, 3. junija. d. Že govorniki političnih strank so v sedanji kampanji za vpostavitev ustave odkrili špekulacije bivše diktature generala Primo de Rivere, ki so služile obogatitvi posameznih prijateljev pokojnega diktatorja. Te špekulacije se tičejo predvsem zgradbe železniške proge, ki nima velikega narodnogospodarskega pomena, ampak je le v eventualno strategično korist neke svetovne velesile in je prinesla ogromne provizije in druge dobičke Riverinim političnim prijateljem, ki so ljuto napadali koruptni parlamentarizem, medtem ko so sami delali še večje dobičkanosne posle. Sedaj pa se odkrivajo spekulacije, ki so naravnost oškodovale državne finance. Prišel jim je na sled finančni minister sedanje vlade generala Berenguera, o katerem je znano, da je tudi v denarnem oziru velik poštenjak in mož čistih rok — redka prikazen med višjimi sloji Španije.

Berenguer je dal natančno preiskati poslovanje Riverinega finančnega ministra Sotelo. Dognalo se je, da je povzročil državnim financam izgubo osemnajst milijonov angleških funtov. To je posledica njegove intervencionistične politike. Sotelo se izgovarja, da intervencij ni izvršil on, ampak valutni komité. Tisk pa mu očita v obraz, da je on sam, ki je imel diktatorična polnomočja, osebno preko komiteja špekuliral z državnim denarjem na borzah. Najostreje se napada njegovo zlato posojilo neposredno pred padcem Primo de Rivere. To zlato posojilo, pišejo listi, je bilo mogoče samo pod diktaturo in predstavlja nečuven škandal. Škoda, ki jo je povzročil način te emisije, gre v milijarde. Šele sedaj se vidi, koliko je Španijo stala diktatura Primo de Rivere. Škandal je v resnici tolik, **da je kralj Alfonz imenoval preiskovalni odbor, da preišče valutne špekulacije prejšnje vlade in manipulacije s posojilom.**

Kralj Alfonz zapusti danes, 3. t. m., Barcelono in se vrne v Madrid. Imel je priliko spoznati mnenje in razpoloženje Katalonije, kjer se zmerna avtonomistična stranka nahaja v borbi s separatisti, ki so povzročili krvave nemire v San Sebastianu, mestu ob biskajskem zalivu v baskiški provinciji Guipuzcoa, ravno, ko se je tam nahajala nemška sredomorska eskadra. Kralj se bo v Madridu posvetoval s predsednikom vlade Berenguerom glede vpostavitve deželne avtonomije v katalonskih provincah kakor tudi o terminu novih volitev v španske kortese. Kajti splošno mnenje je, da jih ne gre več dolgo odlagati in da se bo položaj tem preje popolnoma normaliziral, čimpreje se sestane parlament.

Francija izganja neodrešence

Pariz, 3. jun. y. Tardieu je včeraj kot notranji minister izdal povelje za izgon Štefana de Notarie, generalnega tajnika italijanske fašistične skupine v Nizzi, ki je na poročne slavnosti italijanskega prestolonaslednika poslal v Rim skupino mladih Italijank iz Nizze, katere so v sprevodu italijanskih provinc predstavljale »anektirano Nizzo«. Ta demonstracija je povzročila v Nizzi živahne proteste in izgon imenovanega tajnika.

Francoska opozicija se slabo počuti

Pariz, 3. jun. y. Danes popoldne je bila otvorjena prva seja poslanske zbornice, ki je sklicana na 14-dnevno poletno zasedanje. Razpoloženje med opozicijo je neugodno, ker vlada velika napetost med levičarji radi velikih sporov med obema velikima levičarskima strankama, radikalnimi socialisti in socialisti. Vlada splošna nervoznost. To neugodno razpoloženje so povečala še poročila o nemirih v Indokini, kjer se bojijo, da bodo nastale enake razmere, kakor v angleški Indiji.

Francoski letalci na povratku

Zagreb, 3. jun. z. Danes ob pol 12 so se vrnili iz Aten francoski letalci. Bilo jih je samo pet, šesti pa radi defekta ni mogel priti. Na aerodromu so jih sprejeli francoski konzul Boissier, podban Savko Stojanovič general Moskovljevič polkovnik Markovič in zastopniki zagrebškega aerokluba. Ko so prišli francoski letalci na letališče, je zasvirala vojaška godba francosko himno. Francoski konzul Boissier se je razgovarjal z vodjo eskadrile Beauneom. Po prisrčnem sprejemu so se avijatiki podali v mesto. Ob 1 je bilo slavnostno kosilo. Ob treh popoldne so se letalci dvignili in odleteli v Benetke, kamor so dospeli ob pol 7 zvečer.

Nov nemški poslanik v Rimu

Berlin, 3. junija. AA. Predsednik republike je imenoval za nemškega poslanika v Rimu sedanjega državnega tajnika v zunanjem ministrstvu von Schuberta. Dosedanji poslanik v Rimu Neurath je premeščen za poslanika v London.

Ludendorff - in nemški poraz

Kiel, 3. jun. y. General Ludendorff je imel na nekem slavju narodnih kmetov v Schleswig-Holsteinu grotesken govor, v katerem je izvajal, da vsa nesreča, ki je prišla nad Nemčijo, izhaja od Karla Velikega, ki je vpeljal v Nemčijo požidovljeno krščanstvo, namesto da bi Germanom pustil njihovega Wotana. Zato je tudi prišlo do svetovne vojne, katero je Nemčija izgubila radi intrig papeža, prostozidarjev in socialistov.

Ludendorff, zadnji načelnik nemškega vojnega generalnega štaba, je v poslednjem času večkrat ostro napadel Cerkev in dolžil papeža, da je zakrivil nemški poraz. Nesposobnemu cesarskemu generalu se po teh izjavah sodeč vidno omračuje um — ker ne more preboleti svojega ponižanja.

Zeppelin se vrača

Lakehurst, 3. jun. x. Ob 22.11 je grof »Zeppelin« iz Lakehursta startal za polet v Evropo. Ob startu mu je občinstvo prirejalo viharne ovacije, nakar je preko Brooklina zginil nad Oceanom.

General — notranji minister na Poljskem

Varšava, 3. jun. x. Notranji minister Jozsewski je danes odstopil. Za njegovega naslednika je bil imenovan bivši notranji minister, general Sklakowski. Ta sprememba v poljskem kabinetu pomeni novo bojno napoved vlade demokratični opoziciji.

Pred novo vlado na Svedskem

Stockholm, 3. jun. ö. Kralj je danes poveril bivšemu ministrskemu predsedniku in voditelju prostovoljcev Ekmanu nalogo, da sestavi novo vlado, ki naj bo sestavljena na čim širši parlamentarni podlagi. Ekman bo v prvi vrsti poskušal zagotoviti si podporo socialnih demokratov.

Preosnova romunske vlade

Bukarešta, 3. junija. z. Predsednik vlade Maniu se je včeraj pogajal z Mihalakejem, voditeljem kmetske skupine v narodni kmetski stranki o rekonstrukciji vlade.

Port Arthur, 3. jun. AA. V severozapadnem Ontariu je izbruhnil velik požar, ki je zavzel velikanske dimenzije. Kakor poročajo, je izgubilo življenje v požaru pet naseljencev. Mobilizirane so bile vse razpoložljive požarne brambe, da pogasijo požar.

Nadškof kalkutski v stolnici

Danes, v sredo, zvečer ob 7 bo kalkutski nadškof Perier v stolnici imel kratek francoski govor o misijonih v Indiji, ki se bo tolmačil v slovenščini; nato bo blagoslov in nadškof bo podelil ob koncu škofovski blagoslov.

Verniki so prijazno vabljeni, da v kar največjem številu pridejo v stolnico in slišijo iz njegovih ust, kakšno misijonsko pokrajino je je Previdnost božja podelila jugoslovanskim misijonarjem.

Ob 8 zvečer bo pozdravni večer v Akademskem domu.

Belgrajski proces

Belgrad, 3. junija. m. Na današnjem procesu so zagovorniki nadaljevali s svojimi zagovori. Svoj govor je dokončal dr. Zdravković, ki zagovarja Prpića. Dalje so govorili zagovornik Štefanca dr. Vladimir Rački, ki je obenem zagovarjal tudi Stjepana Glušca. Dr. Žanić zagovarja Bana in Arnška, dr. Karčić Levnajića, dr. Viktor Urbih Štefanića, dr. Bole Kuntića. Zagovorniki so bili v svojih izvajanjih zelo kratki in precizni in dokazovali kakor doslej, da ni obstojala nobena teroristična organizacija in da z ozirom na to njihovi klijenti niso mogli biti člani take organizacije, zato naj se oprostijo.

Za pravico javnosti liceja

Belgrad, 3. junija. Sem sta prispela ljubljanski podžupan prof. Jarc in ravnatelj liceja Jug, da intervenirata v prosvetnem ministrstvu radi pravice javnosti liceja. Kakor znano je prosvetno ministrstvo odredilo, da se mora sestaviti posebna komisija državnih profesorjev, ki naj na liceju izprašujejo dijakinje za izpite.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 3. junija. AA. Včeraj je bila od 11 do 13.15 pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkoviča seja ministrskega sveta. Prisostvovali so ji vsi gg. ministri razen g. ministra Radivojeviča, ki je bolan. Na seji so razpravljali o tekočih poslih.

Romunski avtomobilisti v Sarajevu

Belgrad, 3. jun. m. Grški zastopniki gospodarskih krogov so danes obiskali razne belgrajske banke. Zvečer so se odpeljali v Zagreb. Prav tako so zapustili Belgrad romunski avtomobilisti, ki so preko Užic odpotovali v Sarajevo in prevozili nad 400 km.

Streha se je zrušila

Zagreb, 3. jun. z. Okrog 10 dopoldne se je pripetila v Draškovičevi ulici težka nesreča. Na neki hiši, ki se bliža h koncu gradnje, se je podrl krov in pokopal pod seboj 3 zidarje. Težko ranjene so prepeljali v bolnico. Na lice mesta je takoj prispela komisija SUZOR-ja, ki je pregledala položaj. Krivda zadene gradbeno vodstvo. Obenem je prišla magistratna komisija, ki je sestavila zapisnik. Ta katastrofa je izzvala med strokovnjaki veliko zanimanje.

Drobne vesti

Rim, 3. jun. z. **Komisija, ki jo je nedavno ustanovil sv. Oče za kodifikacijo sodnega cerkvenega prava, in ki ji načeluje kardinal Gasparri, namerava predlagati, da se uvede brevir za vse duhovnike vzhodnega obreda.**

Belgrad, 3. jun. z. Sem je prispel novoimenovani trgovski ataše pri poljskem poslaništvu dr. Artur Smutny.

Belgrad, 3. jun. m. 12. julija se bo na svečan način otvorila nova velika tobačna tovarna v Nišu. 2. avgusta bo sarajevska tobačna tovarna proslavila 50-letnico obstoja.

Zagreb, 3. jun. z. Monopolska uprava je kupila od zagrebškega mesta tovarno za cigare. Danes se je izvršil zemljiško knjižni prepis za novega lastnika. 7-milijonsko kupnino bo zagrebška občina porabila za gradnjo šol.

Zagreb, 3. jun. z. Češkoslovaška nogometna zveza je danes odpovedala reprezentančno tekmo, ki bi se imela vršiti na Vidov dan v Zagrebu proti jugoslovanski reprezentanci. Ta tekma je od Čehoslovakov že tretjič odpovedana.

Zagreb, 3. jun. z. Na današnji razpravi proti Josipu Predavcu je govoril dr. Mirko Košutič, ki je zavračal trditve državnega tožilca. Navajal je, da starejši zakon ni blažji od novega. Pobija tudi točke obtožbe drugo za drugo. Zahteval je, da sodišče obtoženca oprosti.

V Indokini se širi komunistično gibanje

Pariz, 3. jun. y. »Matin« poroča iz Saigona, da je v Indokini izbruhnila nova revolta domačinov, in sicer komunističnega značaja. Proti mestu Vinh Long je korakalo včeraj 2700 kmetov, in sicer njim na čelu mnogo žensk in otrok z rdečimi zastavami. Policija je demonstrante razpršila s puškinimi kopiti.

Poplava v Londonu

London, 3. junija. AA. Zaradi strahovitega naliva je bil ustavljen za štiri ure ves promet na podzemeljskih železnicah. Voda je poplavila tri tunele, ki leže precej globoko in so samo nekaj čevljev nad gladino reke.

Pariz, 3. jun. y. V dolini Chevreuse pri Parizu je divjal preteklo noč hud orkan, ki je porušil več hiš v Chevreuse ter je 60 rodbin ostalo brez strehe. Reka je poplavila polja. V več krajih je stala voda nad 1 meter visoko na cesti. Človeških žrtev ni bilo.

Ženeva, 3. jun. x. V Švici je bil včeraj popoldne silen vihar, ki je povzročil velika opustošenja. Vihar je divjal v trikotu med Ženevo, Baslom in Bernom, katera mesta pa niso bila prizadeta.

Pariz, 3. junija. AA. Poročajo iz Versaillesa, da je reka Seine poplavila kraje v okolici Sevresa in da je voda vdrla v hiše, v kleti in pritličja. Prebivalci so morali zbežati iz mesta. Voda je uničila žetev.